

حمزه آغا منگور

نویسنده:

محمد حمه باقى

عضو فعال و پيوسته‌ى آكادمى‌ى كردى اربيل

مترجم:

كامبىز ابراهيم‌زاده (زهرتشت موكريانى)

۱۴۰۰-۲۰۲۲

Contents

۱.....	مقدمه‌ی مترجم کامبیز ابراهیم‌زاده (زرتشت موکریانی)
۱۰.....	مقدمه نویسنده
۲۰.....	کتب، منابع و مراجع مرتبط با "حمزه آغا"
۲۹.....	فصل اول:
۲۹.....	بخش اول: مروری بر تاریخ اتحادیه بلباس (عشیره منگور)
۳۳.....	بخش دوم: ظلم و ستم مداوم صفویه و قاجار بر عشیره مقاوم بلباس
۳۳.....	زمان صفویه
۳۶.....	کشتار جمعی منگور:
۴۰.....	زمان قاجار
۴۲.....	"حمزه آغا" منگور که بود؟!.....
۴۳.....	اولین سند در مورد "حمزه آغا".....
۵۸.....	"حمزه آغا" و مشکلاتش با عشیره قره‌پایاغ:
۶۲.....	دیگر اسناد مبهم:
۶۴.....	"حمزه آغا" نمونه‌ای برجسته از قربانیان ظلم و ستم قاجار و عثمانی
۶۵.....	ارتباط تاریخی عشیره بلباس و خاندان شیخ نهرییه:

۶۸.....	بازگشت "حمزه آغا" به کردستان ایران
۶۸.....	وقایع پیش‌بینی نشده:
۷۳.....	درست شدن مشکلی تازه برای "حمزه آغا"
۷۵.....	نقل قول‌های متفاوت
۷۷.....	پیشوازی یا ...؟!.....
۸۲.....	عکس العمل دلیرانه و قیام:
۸۵.....	آشکار کردن جرم:
۹۰.....	فصل دوم
۹۰.....	قیام "حمزه آغا" و تدارکات قیام
۹۲.....	تحرك نیرو و لشگرکشی و شروع قیام:
۹۲.....	محور شرق اورمیه:
۹۷.....	آزاد کردن ساوجبلاغ و حومه:
۹۹.....	تسخیر میاندوآب و حومه
۱۰۴.....	فرمان نامه "شیخ عبدالقادر" به فرمانداران شهرهای سقز و بانه
۱۰۵.....	تلاشهای تبریز
۱۱۳.....	تلاشهای تهران:
۱۰۹.....	تلاش برای تسخیر بناب:
۱۱۳.....	نامه "حمزه آغا" به شیخ عبیدالله:
۱۱۶.....	دو نامه "شیخ عبدالقادر" و شیخ عبیدالله:
۱۲۰.....	بازدید سرکنسول انگلیس از مناطق جنگی:
۱۲۲.....	کشتار جمعی کردها:
۱۲۶.....	عقب‌نشینی نیروهای کرد از محور موکریان:
۱۲۶.....	سرنوشت "حمزه آغا" و نیروی تحت فرمانش:

۱۳۸.....	محور اورمیه به فرماندهی شیخ عبیدالله
۱۳۲.....	عکس‌العمل، جلوگیری و آمار نیروی لشکر ایران:
۱۳۸.....	تلاش برای قیام مجدد و زنده کردن قیام
۱۴۲.....	فصل سوم
۱۴۲.....	سرکوب قیام و قیام با شیوه‌های متفاوت
۱۵۲.....	زنجیره نامه‌های حسنعلی خان گروسی - امیر نظام
۱۵۲.....	نامه شماره ۱۹
۱۵۵.....	نامه شماره ۲۰
۱۵۷.....	نامه شماره ۲۱
۱۵۹.....	نامه شماره ۲۲
۱۶۱.....	نامه شماره ۵۶
۱۷۱.....	نامه شماره ۵۹
۱۷۳.....	نامه شماره ۶۰
۱۸۲.....	نامه شماره ۶۲
۱۸۶.....	نامه شماره ۷۴
۱۸۸.....	نامه شماره ۷۵
۱۹۰.....	نامه شماره ۸۰
۱۹۵.....	نامه شماره ۸۹
۲۰۲.....	نامه شماره ۹۰
۲۱۱.....	نامه شماره ۹۱
۲۱۳.....	نامه شماره ۹۴
۲۱۷.....	نامه شماره ۹۵
۲۲۰.....	نامه شماره ۹۶

مقدمه‌ی مترجم کامبیز ابراهیم‌زاده (زرتشت موکریانی)

ما کردها که تاریخ تمدنمان به درازای تاریخ کل تمدن بشری است، شکی نیست که دوره‌های شکوه و اقتدار ملتمان از عمر همه ملل شکوهمند امروزمین دنیا طولانی‌تر است. این سخنم بی سند، بدون پشتوانه‌ی علمی - باستانی و بهتر بگوییم که با این ادعا سخن به گدازف نگفتم. در این مقدمه‌ی مختصر همین بس که نظر خوانندگان محترم را به آخرین یافته‌های باستانی در یکی از کهنترین نقاط جهان به نام «گری نافوکی» که امروزه در پی سیاست گسترش امپراتوری عثمانی و انفال اسامی اصیل کردی در ترکیه بدست ترکهای عثمانی و تغییر نام آن به «شانلی اورفه» جلب می‌کنم. معتمد بغیر از آنکه به قول معروف «هر ملتی که تاریخ خود را نداند محکوم به تکرار آن است» یکی از نویسندگان و شخصیت‌های کردی نویس جناب استاد «محمد حه‌مه‌باقی» از بزرگان و عضو فعال و کارای آکادمیای زبان و ادب کردی در اربیل است. ایشان چون در کردستان ایران نیز زندگی کرده‌اند با مسائل و رویدادهای منطقه‌آشنایی کامل دارند. بیوگرافی و زندگی‌نامه شخصیت‌های کردی نیز بخش بسیار مهمی از تاریخمان را تشکیل می‌دهد که بی‌شک باید آنها را خوانده، آسیب شناسی نموده و از آنها درس عبرت گرفت. «محمد حه‌مه‌باقی» دارای بسیاری آثار ارزشمند و مهم تاریخی و ادبی است که می‌توان این تعداد را از آنها نام برد:

- ۱- دیوانی شیعر، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی زانکوی سلیمانی، سالی ۱۹۸۰

۲- گهشتی ریج بو سلیمانی، وهرگیران، چاپی یه کهم، بهرگه‌لوو ۱۹۸۴

۳- کیشه‌ی کرد، وهرگیران، چاپی یه کهم،، ۱۹۸۶

چاپی دووهم، ئیران، ته‌وریز، ۱۹۹۰ و چاپی سیه‌هم، هه‌ولیر، ۱۹۹۲

۳- گول‌ه‌کانی دۆزه‌خ، شیر، چاپی یه کهم، ئیران، ته‌وریز، ۱۹۹۰ و چاپی دووهم،

هه‌ولیر، ۱۹۹۲

۴- گه‌شتنامه‌ی ریج بو کردستان، وهرگیران، چاپی یه کهم، ئیران، ته‌وریز، ۱۹۹۲

چاپی دووهم، ئیران، ته‌وریز، ۱۹۹۵ و چاپی سیه‌هم، هه‌ولیر، ۲۰۰۲ و چاپی

چوارهم، هه‌ولیر، ۲۰۱۱

۵- ئه‌فسانه‌ی ئه‌دۆنيس، وهرگیران، چاپی یه کهم، ئیران، ته‌وریز، ۱۹۹۴

۶- گۆرانی کرد، وهرگیران، چاپی یه کهم، ئیران، ته‌وریز، ۱۹۹۴

۷- میژووی موسیقای کردی، چاپی یه کهم، ئیران شاری کرد، ۱۹۹۴

چاپی دووهم، هه‌ولیر، ۲۰۰۲، ده‌زگای ئاراس

چاپی سیه‌هم، هه‌ولیر، ۲۰۰۸، ده‌زگای موزیک و که‌له‌پووری کردی

چاپی چوارهم، هه‌ولیر، ۲۰۱۳، ده‌زگای موزیک و که‌له‌پووری کردی

۸- سه‌ید عه‌لی ئه‌سغه‌ری کردستانی، چاپی یه کهم، هه‌ولیر، ۱۹۹۸

چاپی دووهم، هه‌ولیر، ۲۰۰۲، ده‌زگای ئاراس